

Library and Information Science**Paper III****ग्रंथालय आणि माहिती शास्त्र****प्रश्नपत्रिका III****Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150****Note :** This Paper contains Seventy Five (75) multiple choice questions, each question carrying Two (2) marks. Attempt *All* questions.**सूचना :** या प्रश्नपत्रिकेत एकूण पचहत्तर (75) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. Which of the following cannot be measured using an ordinal scale ?

- (A) Age
- (B) Annual income
- (C) Grade point average
- (D) Religion

2. Database management system that provides more flexible, albeit, more complex, logical data models is :

- (A) Hierarchical Database Management System
- (B) Network Database Management System
- (C) Relational Database Management System
- (D) Subject Oriented Database Management System

1. खालीलपैकी कोणता ऑर्डिनल स्केल द्वारे मोजमाप करू न शकतो ?

- (A) वय
- (B) वार्षिक उत्पन्न
- (C) ग्रेड पॉइंट ॲव्हरेज
- (D) धर्म

2. डेटाबेस व्यवस्थापनाची ही पद्धती लवचिक असली तरी अधिक क्लिष्ट आणि तार्किक पण आहे.

- (A) हायरअर्चिकल डेटाबेस व्यवस्थापन पद्धती
- (B) नेटवर्क डेटाबेस व्यवस्थापन पद्धती
- (C) रिलेशनल डेटाबेस व्यवस्थापन पद्धती
- (D) विषयाधिष्ठीत डेटाबेस व्यवस्थापन पद्धती

[P.T.O.]

3. Match the following :

List I	List II
(a) CDS/ISIS	(i) NISCAIR
(b) Sanjay	(ii) CMC
(c) Granthalaya	(iii) UNESCO
(d) Maitrayee	(iv) DESIDOC
(a) (b) (c) (d)	
(A) (i) (iii) (ii) (iv)	
(B) (ii) (iii) (iv) (i)	
(C) (iv) (i) (ii) (iii)	
(D) (iii) (iv) (i) (ii)	

4. In Binary Number System digit 4 is represented by :

- (A) 10
(B) 11
(C) 100
(D) 101

3. जोड्या जुळवा :

यादी I	यादी II
(अ) सी.डी.एस./आय.एस.आय.एस.	(i) निस्केअर
(ब) संजय	(ii) सी.एम.सी.
(क) ग्रंथालय	(iii) युनेस्को
(ड) मैत्रेयी	(iv) डेसिडॉक
(a) (b) (c) (d)	
(A) (i) (iii) (ii) (iv)	
(B) (ii) (iii) (iv) (i)	
(C) (iv) (i) (ii) (iii)	
(D) (iii) (iv) (i) (ii)	

4. बायनरी अंक पद्धतीत 4 हा अंक ने दर्शविला जातो.

- (A) 10
(B) 11
(C) 100
(D) 101

5. Open System Interconnection was an effort to :

- (A) Standardise networking
- (B) Provide Internet Connectivity
- (C) Provide e-mails
- (D) Standardise bibliographic description

6. What is not *true* about spamming ?

- (A) It is the abuse of electronic messaging system
- (B) The most widely recognised form of spam is e-mail spam
- (C) Spamming is expensive to advertise
- (D) Spamming costs huge in terms of loss of productivity

5. ओपन सिस्टम इंटरकनेक्शन उपलब्ध केले गेले.

- (A) नेटवर्किंगच्या प्रमाणीकरणासाठी
- (B) इंटरनेटच्या जोडणीसाठी
- (C) ई-मेलच्या सुविधेसाठी
- (D) सूचिय वर्णनाच्या प्रमाणीकरणासाठी

6. स्पॅमिंगबाबतचे खालीलपैकी कोणते विधान असत्य आहे ?

- (A) स्पॅम हे अंकिय संदेश यंत्रणेचा दुरुपयोग आहे
- (B) ई-मेल स्पॅम हा स्पॅमचा सर्वज्ञात प्रकार आहे
- (C) स्पॅमिंग हे जाहीरातीसाठी खर्चिक बाब आहे
- (D) उत्पादकतेच्या न्हासाच्या स्वरूपात स्पॅमिंग खूप खर्चिक पडते

7. CPM is an effective :
- (A) Method of Knowledge Organization
- (B) Project Management Technique
- (C) Budgeting Technique
- (D) Data Collection Technique
8. Herzberg's "two factor theory" deals with :
- (A) Staff recruitment
- (B) Leadership
- (C) Decision Making
- (D) Motivation
9. 'Cranfield Studies' are an example of :
- (A) Survey research
- (B) Experimental research
- (C) Historical research
- (D) Case study

7. सी.पी.एम. आहे.
- (A) ज्ञान संगठनाची पद्धती
- (B) प्रकल्प व्यवस्थापन तंत्र
- (C) अंदाजपत्रक तयार करण्याचे तंत्र
- (D) माहिती संकलनाचे तंत्र
8. हर्जबर्गचा "दोन घटक सिद्धांत" खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ?
- (A) सेवक नियुक्ती
- (B) नेतृत्व
- (C) निर्णय घेणे
- (D) प्रेरणा
9. 'क्रॅनफिल्ड अभ्यास' चे उदाहरण आहे.
- (A) सर्वेक्षण संशोधन
- (B) प्रायोगिक संशोधन
- (C) ऐतिहासिक संशोधन
- (D) व्यष्टी अध्ययन

10. The group which is manipulated by an independent variable is known as : (A) Experimental group (B) Informal group (C) Multiple group (D) Controlled group	10. स्वतंत्र चलाद्वारे हस्तक्षेप केल्या जाणाऱ्या गटाला म्हणतात. (A) प्रायोगिक गट (B) अनौपचारिक गट (C) बहुविध गट (D) नियंत्रित गट
11. People who are available, volunteer or can be easily recruited are used in the sampling method called : (A) Simple random sampling (B) Convenience sampling (C) Cluster sampling (D) Systematic sampling	11. सहजपणे निवडला येणाऱ्या, किंवा स्वयंस्फूर्तीने उपलब्ध झालेल्या किंवा उपलब्ध असलेल्या व्यक्तींमधून निवडलेल्या नमुन्याला म्हणतात. (A) साधा यादृच्छिक नमुना निवड (B) सोयीस्कर नमुना निवड (C) गटाधिष्ठीत नमुना निवड (D) पद्धतशीर नमुना निवड
12. A question that directs participants to different follow-up questions depending on their response is called : (A) Response set (B) Probe (C) Semantic differential (D) Contingency question	12. उत्तरदात्याने निवडलेल्या पूर्व प्रश्नाच्या उत्तरानुसार पुढील विविध प्रश्नाकडे निर्देश करणाऱ्या प्रश्नाला म्हणतात. (A) प्रतिसाद संच (B) चौकशी (C) अर्थाधारित फरक (D) कॉन्टीन्जन्शी प्रश्न

13. As per rules laid down in AACR-II, the entry element "Ministry of Finance, Government of India" will be rendered as :

- (A) India. Ministry of Finance
- (B) Finance, India, Ministry of
- (C) Ministry of Finance, India
- (D) India, Ministry of Finance

14. Arrange the following in *correct* order :

- (i) Deductive phase
 - (ii) Empirical phase
 - (iii) Verification phase
 - (iv) Hypothesizing phase
- (A) (i), (ii), (iv), (iii)
 - (B) (iv), (i), (ii), (iii)
 - (C) (iii), (i), (iv), (ii)
 - (D) (ii), (iv), (i), (iii)

13. ए.ए.सी.आर.-IIच्या नियमानुसार "मिनिस्ट्री ऑफ फायनान्स, गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया" ची नोंद अशी होईल.

- (A) इंडिया. मिनिस्ट्री ऑफ फायनान्स
- (B) फायनान्स, इंडिया, मिनिस्ट्री ऑफ
- (C) मिनिस्ट्री ऑफ फायनान्स, इंडिया
- (D) इंडिया, मिनिस्ट्री ऑफ फायनान्स

14. खालील घटकांची योग्य क्रमानुसार रचना करा :

- (i) निगमनात्मक टप्पा
 - (ii) अनुभवाधारित टप्पा
 - (iii) तपासणी टप्पा
 - (iv) गृहीतीकरण टप्पा
- (A) (i), (ii), (iv), (iii)
 - (B) (iv), (i), (ii), (iii)
 - (C) (iii), (i), (iv), (ii)
 - (D) (ii), (iv), (i), (iii)

15. "Annual Review of Information Science and Technology" was first published in 1966 by :

- (A) Institute for Scientific Information
- (B) American Society of Information Science (ASIS)
- (C) IFLA
- (D) Canadian Association of Information Science

16. Hypertext uses to present text and static graphics.

- (A) Hyperline
- (B) Infoline
- (C) Hyperlinks
- (D) Dataline

15. "अॅन्युअल रिव्ह्यू ऑफ इन्फॉर्मेशन सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी" 1966 मध्ये प्रथमतः कोणी प्रकाशीत केले ?

- (A) इन्स्टीट्यूट ऑफ सायंटिफिक इन्फॉर्मेशन
- (B) अमेरिकन सोसायटी ऑफ इन्फॉर्मेशन सायन्स (ए.एस.आय.एस.)
- (C) आय.एफ.एल.ए. (इफ्ला)
- (D) कॅनडीयन असोसिएशन ऑफ इन्फॉर्मेशन सायन्स

16. अक्षराच्या स्वरूपातील आणि स्थिर चित्रित माहिती सादर करण्यासाठी हायपरटेक्स्ट चा वापर करते.

- (A) हायपरलाईन
- (B) इन्फोलाईन
- (C) हायपरलिंक
- (D) डेटालाईन

17. A router :

- (A) Receives a signal and retransmit it at a higher level
- (B) Helps to interface with another network
- (C) Essentially translates protocols
- (D) Forwards data packets between telecommunication networks

18. is not an open source library software.

- (A) Greenstone
- (B) NewGenLib
- (C) Drupal
- (D) Libsuit

19. POP stands for :

- (A) Print Office Protocol
- (B) Post Offer Protocol
- (C) Pre Office Protocol
- (D) Post Office Protocol

17. राउटर :

- (A) सिग्नल प्राप्त करून पुन्हा उच्च पातळीवर प्रक्षेपित करतो
- (B) अन्य नेटवर्कशी संपर्क साधण्यात मदत करतो
- (C) प्रोटोकॉलचे भाषांतर करतो
- (D) दूरसंचार नेटवर्कस् मध्ये माहिती संच (डेटा पॅकेट) पुढे पाठवितो

18. ही ग्रंथालयासाठीची ओपन सोर्स प्रणाली नाही.

- (A) ग्रीनस्टोन
- (B) न्यूजेनलिब
- (C) ड्रुपल
- (D) लिबसूट

19. पी.ओ.पी. म्हणजे :

- (A) प्रिन्ट ऑफिस प्रोटोकॉल
- (B) पोस्ट ऑफर प्रोटोकॉल
- (C) प्रि ऑफिस प्रोटोकॉल
- (D) पोस्ट ऑफिस प्रोटोकॉल

20. An open access source for research reports on life sciences is :

- (A) PubMed
- (B) Biosis
- (C) INSPEC
- (D) World Patent Index

21. Which of the following key combinations when pressed, restarts the computer ?

- (A) Ctrl+Alt+V
- (B) Ctrl+Alt+Z
- (C) Ctrl+Alt+Del
- (D) Ctrl+Alt+C

22. One step that is *not* included in planning a research study is :

- (A) Identifying a researchable problem
- (B) Statement of the research problem
- (C) Developing a research plan
- (D) Conducting a meta analysis

20. खालीलपैकी कोणते माहिती साधन जैविक शास्त्रातील संशोधन अहवाल मोफत उपलब्ध करतात ?

- (A) पबमेड
- (B) बायोसिस
- (C) इन्स्पेक
- (D) वर्ल्ड पेटंट इंडेक्स

21. कीबोर्डवरील खालीलपैकी कोणती बटणे एकत्रितपणे वापरल्याने संगणक पुन्हा सुरु होतो ?

- (A) Ctrl+Alt+V
- (B) Ctrl+Alt+Z
- (C) Ctrl+Alt+Del
- (D) Ctrl+Alt+C

22. पायरीचा संशोधनाच्या नियोजनामध्ये समावेश नसतो.

- (A) संशोधनीय समस्येचा शोध घेणे
- (B) समस्या विधान करणे
- (C) संशोधन आराखडा तयार करणे
- (D) मेटा विश्लेषण करणे

23. Delphi technique is associated with : (A) Statistics (B) Budgeting (C) Forecasting (D) Quality control technique	23. डेल्फी तंत्र खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ? (A) संख्याशास्त्र (B) अंदाजपत्रक (C) भविष्यवेध (D) गुणवत्ता नियंत्रण तंत्र
24. The early work on modeling of information communication was based on : (A) Lasswell model (B) Shannon and Weaver model (C) Bradford and Prince model (D) Goode and Hatt model	24. माहिती संप्रेषणाची सुरुवातीची प्रारूपे खालीलपैकी कोणत्या पर्यायावर आधारित होती ? (A) लासवेल प्रारूप (B) शानन आणि व्हेवर प्रारूप (C) ब्रॅडफोर्ड आणि प्रिन्स प्रारूप (D) गुडे आणि हॅट प्रारूप
25. The process of flow of Information from the generator to the user is : (A) Information search (B) Information transfer (C) Information need (D) Information system	25. निर्माता ते उपभोक्ता या माहिती प्रवाहाच्या प्रक्रियेला काय म्हणतात ? (A) माहिती शोध (B) माहिती हस्तांतर (C) माहितीची गरज (D) माहिती पद्धती

26. "Information is piecemeal, fragmented and particular." Who said ?

- (A) Daniel Bell
- (B) Fritz Machlup
- (C) Brookers
- (D) Belkin

27. Match the following :

List I	List II
(i) Aslib Proceedings	(a) Science Direct
(ii) DOAJ	(b) Web of Science
(iii) Thomson Reuters	(c) Open Access Journals
(iv) Elsevier	(d) Emerald
(i)	(ii)
(ii)	(iii)
(iii)	(iv)
(iv)	(i)
(A)	(d)
(B)	(c)
(C)	(a)
(D)	(b)

26. "माहिती ही अंशरंचित आणि विशिष्ट असते." हे विधान कोणी केले ?

- (A) डॅनियल बेल
- (B) फ्रिट्झ मॅक्लप
- (C) ब्रुकर्स
- (D) बेलकिन

27. जोड्या जुळवा :

यादी I	यादी II
(i) अँसलिब प्रोसेडिंग्ज	(a) सायन्स डायरेक्ट
(ii) डी.ओ.ए.जे.	(b) वेब ऑफ सायन्स
(iii) थॉमसन रुटर्स	(c) ओपन अँक्सेस जर्नल्स
(iv) एल्सेव्हिएर	(d) एमराल्ड
(i)	(ii)
(ii)	(iii)
(iii)	(iv)
(iv)	(i)
(A)	(d)
(B)	(c)
(C)	(a)
(D)	(b)

28. The function of shelf list becomes very fuzzy when : (A) The library also has an author catalogue (B) The library also has a title catalogue (C) e-books are added to a catalogue (D) Library also acquires print serials 29. Identify the MARC tag that is used for variable fields containing data related to subject access to the document : (A) 7XX (B) 6XX (C) 5XX (D) 2XX 30. The generic tasks for which users use a database described in the FRBR model are : (A) 'to find', 'to identify', 'to select' and 'to acquire or obtain' (B) 'to browse', 'to identify', 'to select' and 'to acquire or obtain' (C) 'to find', 'to select', 'to acquire' and 'to read' (D) 'to discover', 'to categorize', 'to select' and 'to acquire'	28. स्थान यादीचे महत्व कमी होत आहे, कारण : (A) ग्रंथालयात ग्रंथकार तालिकापण आहे (B) ग्रंथालयात ग्रंथनाम तालिकापण आहे (C) तालिकेमध्ये ई-बुक्सचा समावेश होत आहे (D) ग्रंथालय मुद्रित नियतकालिकेपण उपार्जित करत आहे 29. प्रलेखाचा विषय दर्शविण्यासाठी मार्कमध्ये कोणता टॅग वापरला आहे ? (A) 7XX (B) 6XX (C) 5XX (D) 2XX 30. एफ.आर.बी.आर. प्रारूपातील माहितीसंचाचा वापर कशासाठी करतात ? (A) 'शोधणे', 'ओळखणे', 'निवडणे' आणि 'प्राप्त करणे' (B) 'चाळणे', 'ओळखणे', 'निवडणे' आणि 'प्राप्त करणे' (C) 'शोधणे', 'निवडणे', 'प्राप्त करणे' आणि 'वाचणे' (D) 'शोधणे', 'वर्गीकरण करणे', 'निवडणे' आणि 'प्राप्त करणे'

31. In the context of the structure, the second component of the MARC record is :

- (A) Variable fields
- (B) Fixed fields
- (C) Directory
- (D) Leader

32. Match the following :

List I		List II	
(i) Fusion	(a) Metaphysics		
(ii) Fission	(b) Astrophysics		
(iii) Cluster	(c) Humanities		
(iv) Agglomeration	(d) Indology		
(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(A)	(b)	(c)	(d)
(B)	(c)	(d)	(b)
(C)	(d)	(a)	(b)
(D)	(b)	(a)	(d)

33. WordNet is :

- (A) A Thesaurus
- (B) A Classification Scheme
- (C) A Library Network
- (D) An Ontology

31. हा मार्क नोंदीच्या संरचनेतील दुसरा घटक आहे.

- (A) व्हेरिएबल फिल्ड
- (B) फिक्सड फिल्ड
- (C) डिरिक्टरी
- (D) लिडर

32. जोड्या जुळवा :

यादी I		यादी II	
(i) फ्युजन	(a) मेटाफिजिक्स		
(ii) फिजन	(b) अँस्ट्रोफिजिक्स		
(iii) क्लस्टर	(c) ह्यूमेनिटीज		
(iv) अँग्लोमरेशन	(d) इंडोलॉजी		
(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(A)	(b)	(c)	(d)
(B)	(c)	(d)	(b)
(C)	(d)	(a)	(b)
(D)	(b)	(a)	(d)

33. वर्डनेट काय आहे ?

- (A) थिसॉरस
- (B) वर्गीकरण पद्धती
- (C) ग्रंथालय जाळे
- (D) ऑन्टोलॉजी

34. Arrange the following according to their year of origin :

- (i) Rules for Dictionary Catalogue
- (ii) ALA Code
- (iii) FRBR
- (iv) AACR-I
- (A) (i), (ii), (iii), (iv)
- (B) (iv), (i), (ii), (iii)
- (C) (i), (ii), (iv), (iii)
- (D) (i), (iv), (ii), (iii)

35. We cannot use the characteristics 'date of first publication' and 'the date of first edition' one after the other to decide a universe of books. Identify the canon that directs us to this guideline :

- (A) Canon of Differentiation
- (B) Canon of Concomitance
- (C) Canon of Ascertainability
- (D) Canon of Permanence

34. खालील घटकांची त्यांच्या निर्मिती वर्षानुसार रचना करा :

- (i) रूल्स फॉर डिक्शनरी कॅटलॉग
- (ii) ए.एल.ए. कोड
- (iii) एफ.आर.बी.आर.
- (iv) ए.ए.सी.आर.-I
- (A) (i), (ii), (iii), (iv)
- (B) (iv), (i), (ii), (iii)
- (C) (i), (ii), (iv), (iii)
- (D) (i), (iv), (ii), (iii)

35. ग्रंथाचे वर्गीकरण करण्यासाठी 'प्रथम प्रकाशन वर्ष' आणि 'पहिल्या आवृत्तीचे प्रकाशन वर्ष' या दोन वैशिष्ट्यांचा एकापाठोपाठ वापर करता येणार नाही, ही शिफारस करणारे सूत्र कोणते ?

- (A) विभेदन सूत्र
- (B) सहगामित्व सूत्र
- (C) निश्चितपणाचे सूत्र
- (D) स्थायित्वतेचे सूत्र

36. Match the following :

List I	List II
(i) Chain Indexing	(a) Bhattacharya
(ii) PRECIS	(b) Taube
(iii) POPSI	(c) Ranganathan
(iv) Uniterm Indexing	(d) Austin
(i) (ii) (iii) (iv)	
(A) (b) (a) (d) (c)	
(B) (a) (c) (b) (d)	
(C) (c) (d) (a) (b)	
(D) (d) (c) (b) (a)	

37. The three core processes i.e. opening, orientation and consolidation have been explained in which information seeking behaviour model ?

- (A) Kuhlthou's Model
 (B) Wilson's Model
 (C) Foster's Non-linear Model
 (D) Krikela's Model

36. जोड्या जुळवा :

यादी I	यादी II
(i) शृंखला निर्देशन	(a) भट्टाचार्य
(ii) प्रेसी	(b) टॉब
(iii) पॉप्सी	(c) रंगनाथन
(iv) युनिटर्म निर्देशन	(d) ऑस्टीन
(i) (ii) (iii) (iv)	
(A) (b) (a) (d) (c)	
(B) (a) (c) (b) (d)	
(C) (c) (d) (a) (b)	
(D) (d) (c) (b) (a)	

37. ओपनिंग, ओरिएन्टेशन आणि कन्सॉलिडेशन या तीन प्रमुख प्रक्रिया माहिती शोध वर्तनाच्या कोणत्या प्रारूपामध्ये स्पष्ट केल्या आहेत ?

- (A) कुलथाचे प्रारूप
 (B) विल्सनचे प्रारूप
 (C) फॉस्टरचे नॉन-लिनिअर प्रारूप
 (D) क्रिकेलाचे प्रारूप

38. String of which indexing system has fixed citation order of discipline, entity, parts, properties and processes ?

- (A) PRECIS
- (B) POPSI
- (C) SLIC
- (D) NEPHIS

39. The search strategy that takes you from high precision to high recall is :

- (A) Building Block
- (B) Citation Pearl Growing
- (C) Successive Fractions
- (D) Boolean Search

38. कोणत्या निर्देशन पद्धतीत, 'विषय, घटक, भाग, गुणधर्म, प्रक्रिया' असा क्रम सुचविला आहे ?

- (A) प्रेसी
- (B) पॉप्सी
- (C) स्लिक
- (D) नेफिज

39. कोणती शोध व्यूह रचना उच्च प्रिसिजन कडून उच्च रिकॉलकडे घेऊन जाते ?

- (A) बिल्डींग ब्लॉक
- (B) सायटेशन पर्ल ग्रोईंग
- (C) सक्सेसिव्ह फ्रॅक्शन
- (D) बुलियन सर्च

40. Who is the author of 'Systematic Indexing' ?

- (A) E.J. Coates
- (B) J. Kaiser
- (C) C.A. Cutter
- (D) J.W. Metcalf

41. Hierarchical relation in a Thesaurus is a relation between :

- (A) BT and RT
- (B) RT and UF
- (C) NT and RT
- (D) BT and NT

42. Which Information Retrieval Model studies the properties of the languages as well as artificial language ?

- (A) Mathematical Model
- (B) Economic Model
- (C) Psychological Model
- (D) Linguistics Model

40. 'सिस्टीमॅटिक इंडेक्सिंग' या ग्रंथाचा लेखक कोण आहे ?

- (A) ई. जी. कोटस्
- (B) जे. कैसर
- (C) सी. ए. कटर
- (D) जे. डब्लू. मेटकाल्फ

41. हे थिसॉरसमधील हायरअर्चिकल रिलेशन दर्शविते.

- (A) बी.टी. आणि आर.टी.
- (B) आर.टी. आणि यु.एफ.
- (C) एन.टी. आणि आर.टी.
- (D) बी.टी. आणि एन.टी.

42. माहिती प्रतिप्राप्तीचे कोणते प्रारूप भाषा आणि कृत्रिम भाषांच्या गुणधर्मांचा अभ्यास करते ?

- (A) गणीती प्रारूप
- (B) आर्थिक प्रारूप
- (C) मानसशास्त्रीय प्रारूप
- (D) भाषाशास्त्रीय प्रारूप

43. The 'Web of Knowledge' is the service offered by :

- (A) BIOSIS
- (B) Pergamon
- (C) Elsevier
- (D) Thomson, I.S.I.

44. Which of the following is *not* a bibliographic network ?

- (A) OCLC
- (B) ISO
- (C) CAS
- (D) A-G Canada

45. The edition statement is given in parenthesis immediately after the title of the documents in :

- (A) Chicago Manual of Style
- (B) Modern Language Associate
- (C) American Psychological Association
- (D) Scientific Style and Format

43. 'वेब ऑफ नॉलेज' ही सेवा कोण पुरविते ?

- (A) बायोसिस
- (B) परगमन
- (C) इल्सेव्हिएर
- (D) थॉमसन, आय.एस.आय.

44. खालीलपैकी कोणते सूचीय नेटवर्क नाही ?

- (A) ओ.सी.एल.सी.
- (B) आय.एस.ओ.
- (C) सी.ए.एस.
- (D) ए-जी कॅनडा

45. शैली पुस्तिकेनुसार ग्रंथनामानंतर लगेचच गोल कंसामध्ये त्याच्या आवृत्तीची नोंद केली जाते.

- (A) शिकॅगो मॅन्युअल ऑफ स्टाईल
- (B) मॉडर्न लँग्वेज असोसिएट
- (C) अमेरिकन सायकोलॉजिकल असोसिएशन
- (D) सायंटिफिक स्टाईल अँड फॉर्मेट

46. Match the following :

List I	List II
(i) Introduction to Reference Work	(a) B. Guha
(ii) Documentation and Information	(b) W.A. Katz
(iii) University Libraries for Developing Countries	(c) S.R. Ranganathan
(iv) Documentation and its facets	(d) M.A. Gelfand
(i) (ii) (iii) (iv)	
(A) (b) (a) (d) (c)	
(B) (c) (b) (a) (d)	
(C) (a) (c) (b) (d)	
(D) (b) (d) (c) (a)	

47. Second group of entities in FRBR consist of :

- (A) Author and Conference proceedings
 (B) Person and Corporate body
 (C) Publisher and Corporate body
 (D) Author and Publisher

46. जोड्या जुळवा :

यादी I	यादी II
(i) इंटरोडक्शन टु रेफरन्स वर्क	(a) बी. गुहा
(ii) डाक्यूमेंटेशन अँड इन्फॉर्मेशन	(b) डब्ल्यू. ए. काट्झ
(iii) युनिव्हर्सिटी लायब्ररीज फॉर डेव्हलपिंग कंट्रिज	(c) एस. आर. रंगनाथन
(iv) डाक्यूमेंटेशन अँड इटस् फॅसेट	(d) एम. ए. गेलफॅन्ड
(i) (ii) (iii) (iv)	
(A) (b) (a) (d) (c)	
(B) (c) (b) (a) (d)	
(C) (a) (c) (b) (d)	
(D) (b) (d) (c) (a)	

47. एफ.आर.बी.आर. च्या दुसऱ्या गटामध्ये कशाचा समावेश आहे ?

- (A) ग्रंथकार आणि परिषद वृत्तांत
 (B) व्यक्ती आणि समष्टी संस्था
 (C) प्रकाशक आणि समष्टी संस्था
 (D) ग्रंथकार आणि प्रकाशक

48. Match the following :

List I	List II
(i) INDEST	(a) Engineering Sciences
(ii) FORSA	(b) Nuclear Physics
(iii) INIS	(c) Education
(iv) ERIC	(d) Astrophysics
(i)	(ii) (iii) (iv)
(A)	(a) (c) (d) (b)
(B)	(c) (a) (b) (d)
(C)	(a) (d) (b) (c)
(D)	(d) (a) (c) (b)

49. According to AACR-II, the statement of responsibility in case of sound recordings "Texas country by Willie Nelson and others" will be rendered as :

- (A) Texas Country/Willie Nelson and others
- (B) Texas Country/Willie Nelson [et al.]
- (C) Texas Country/Willie Nelson (et al.)
- (D) Texas Country/Willie Nelson (et al.)

48. जोड्या जुळवा :

यादी I	यादी II
(i) इंडेस्ट	(a) इंजिनिअरिंग सायन्सेस
(ii) फोर्सा	(b) न्युक्लिअर फिजिक्स
(iii) इनिस	(c) एज्युकेशन
(iv) इरिक	(d) अँस्ट्रोफिजिक्स
(i)	(ii) (iii) (iv)
(A)	(a) (c) (d) (b)
(B)	(c) (a) (b) (d)
(C)	(a) (d) (b) (c)
(D)	(d) (a) (c) (b)

49. Texas country by Willie Nelson and others" या ध्वनीमुद्रिकेची नोंद ए.ए.सी.आर.-II नुसार कशी केली जाईल ?

- (A) Texas Country/Willie Nelson and others
- (B) Texas Country/Willie Nelson [et al.]
- (C) Texas Country/Willie Nelson (et al.)
- (D) Texas Country/Willie Nelson (et al.)

50. Telescoping of arrays satisfies :

- (A) Law of Symmetry
- (B) Law of Osmosis
- (C) Law of Parsimony
- (D) Law of Impartiality

51. A regression curve is :

- (A) A model of a mathematical relationship between two variables
- (B) A model of a direct relationship between two variables
- (C) A model of an inverse relationship between two variables
- (D) A model to depict central tendency

52. Which of the following is *not* the use of devices in classification schemes ?

- (A) To avoid enumeration
- (B) To provide autonomy to a classifier
- (C) To satisfy the library users
- (D) To satisfy the canon of helpful sequence

50. टेलिस्कोपिंग अरे कोणत्या सूत्राचे पालन करतो ?

- (A) लॉ ऑफ सिमेट्री
- (B) लॉ ऑफ ओसमोसिस
- (C) लॉ ऑफ पार्सिमनी
- (D) लॉ ऑफ इम्पार्शियालिटी

51. 'प्रतिगमन वक्र रेषा' म्हणजे :

- (A) दोन चलांमधील गणित संबंध दर्शविणारे प्रारूप
- (B) दोन चलांमधील थेट संबंध दर्शविणारे प्रारूप
- (C) दोन चलांमधील विरोधी संबंध दर्शविणारे प्रारूप
- (D) मध्यवर्ती प्रवृत्ती दर्शविणारे प्रारूप

52. वर्गीकरण पद्धतीतील युक्त्या खालीलपैकी कशासाठी उपयुक्त ठरत नाहीत ?

- (A) परिगणना टाळण्यासाठी
- (B) वर्गीकरण करणाऱ्यास स्वातंत्र्य देण्यासाठी
- (C) वाचकांची गरज पूर्ण करण्यासाठी
- (D) उपयुक्त क्रमाच्या सूत्राचे पालन करण्यासाठी

53. Which of the following is a primary document ?

- (A) Nature
- (B) Current contents
- (C) Science citation index
- (D) Chemical abstracts

54. Assertion (A) :

Primary sources provide most authentic information.

Reason (R) :

Primary sources are highly unorganised as far as access is concerned.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A).
- (B) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the correct explanation of (A).
- (C) (A) is false but (R) is true.
- (D) Both (A) and (R) are false.

53. खालीलपैकी कोणता प्राथमिक प्रलेख आहे ?

- (A) नेचर
- (B) करंट कंटेंट
- (C) सायन्स सायटेशन इंडेक्स
- (D) केमिकल अबस्ट्रॅक्ट्स

54. विधान (A) :

प्राथमिक साधने सर्वात अधिकृत माहिती पुरवितात.

कारण (R) :

शोधाच्या दृष्टीने प्राथमिक साधने खूप विस्कळीत असतात.

कूट :

- (A) (A) आणि (R) सत्य आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे.
- (B) (A) आणि (R) सत्य आहेत पण (A) चे (R) हे बरोबर स्पष्टीकरण नाही.
- (C) (A) चूक आहे परंतु (R) सत्य आहे.
- (D) (A) आणि (R) दोन्ही चूक आहेत.

55. The term 'Lexicography' is associated with : (A) Compilation of dictionaries (B) Compilation of directory (C) Compilation of encyclopedia (D) Compilation of yearbook	55. 'लेक्सीकॉग्राफी' ही संज्ञा खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ? (A) शब्दकोश तयार करणे (B) निर्देशिका तयार करणे (C) ज्ञानकोश तयार करणे (D) वार्षिक तयार करणे
56. When each member of a population has an equal chance of being selected, the sampling is called : (A) Probability sampling (B) Quota sampling (C) Snowball sampling (D) Purposive sampling	56. लक्षगटातील प्रत्येक सदस्याला नमुना म्हणून निवडले जाण्याची समान संधी असणाऱ्या नमुना निवड पद्धतीला म्हणतात. (A) संभाव्यता नमुना निवड (B) कोटा नमुना निवड (C) स्नोबॉल नमुना निवड (D) हेतूपूरक नमुना निवड
57. 'Universities Handbook : India' is published by : (A) UGC (B) NBT (C) AIU (D) ILA	57. 'युनिव्हर्सिटीज हॅन्डबुक : इंडिया' कोणी प्रकाशित केले आहे ? (A) यु.जी.सी. (B) एन.बी.टी. (C) ए.आय.यु. (D) आय.एल.ए.

58. Match the following :

List I	List II
(i) NISSAT	(a) Indian Science Abstracts
(ii) NISCAIR	(b) State-of-the-Art Reports
(iii) DESIDOC	(c) Information today and tomorrow
(iv) Information Consolidation	(d) DJLIT
(i) (ii) (iii) (iv)	
(A) (c) (a) (d) (b)	
(B) (a) (d) (c) (b)	
(C) (d) (a) (c) (b)	
(D) (b) (c) (d) (a)	

59. Division into two is called :

- (A) Dichotomy
(B) Decachotomy
(C) Polychotomy
(D) Monochotomy

58. जोड्या जुळवा :

यादी I	यादी II
(i) निसाट	(a) इंडियन सायन्स अँबस्ट्रक्ट
(ii) निस्केअर	(b) स्टेट-ऑफ-दि-आर्ट रिपोर्ट
(iii) डेसिडॉक	(c) इन्फॉर्मेशन टुडे अँड टुमारो
(iv) इन्फॉर्मेशन कन्सॉलिडेशन	(d) डी.जे.एल.आय.टी.
(i) (ii) (iii) (iv)	
(A) (c) (a) (d) (b)	
(B) (a) (d) (c) (b)	
(C) (d) (a) (c) (b)	
(D) (b) (c) (d) (a)	

59. दोन भागामध्ये विभागणी करण्याला काय म्हणतात ?

- (A) डिखॉटॉमी
(B) डिक्वाकोटॉमी
(C) पॉलिकोटॉमी
(D) मोनोकोटॉमी

60. NISCAIR was formed by the amalgamation of :

- (A) NISCOM and INSDOC
- (B) INSDOC and NISTADS
- (C) NISCOM and NISTADS
- (D) INSDOC and NISSAT

61. Which organisation is working on intellectual property rights at international level ?

- (A) WIPO
- (B) UNESCO
- (C) IFLA
- (D) ANSI

62. Which of the following principles of management corroborates the statement, "Library administration should create environment which leads to harmony and unity" ?

- (A) Initiative
- (B) Equity
- (C) Espirit de Corps
- (D) Order

60. कोणत्या दोन संस्थांच्या एकत्रिकरणाद्वारे निस्केअरची निर्मिती झाली आहे ?

- (A) निस्कॉम आणि इन्सडॉक
- (B) इन्सडॉक आणि निस्टॅड
- (C) निस्कॉम आणि निस्टॅड
- (D) इन्सडॉक आणि निसाट

61. बौद्धिक संपदा अधिकाराबाबत अंतरराष्ट्रीय पातळीवर कोणती संस्था कार्य करत आहे ?

- (A) डब्ल्यू.आय.पी.ओ. (वायपो)
- (B) युनेस्को
- (C) इफ्ला
- (D) ए.एन.एस.आय. (अॅन्सी)

62. "ग्रंथालय प्रशासनाने सुसंगतता आणि एकवाक्यता साध्य करावी", या विचाराला व्यवस्थापनाचे कोणते तत्व पुष्टी देते ?

- (A) इनिशिएटिव्ह
- (B) इक्वीटी
- (C) इस्पीरिट डी कॉर्पस्
- (D) ऑर्डर

63. Biotechnology is an example of :

- (A) Fission
- (B) Fusion
- (C) Cluster
- (D) Lamination

64. Who looks after DDC ?

- (A) UNESCO
- (B) IFLA
- (C) OCLC
- (D) CILIP

65. Identify the *right* sequence :

- (A) Theory, Law, Hypothesis, Axiom
- (B) Axiom, Hypothesis, Law, Theory
- (C) Hypothesis, Axiom, Law, Theory
- (D) Law, Hypothesis, Theory, Axiom

63. बायोटेक्नॉलोजी हे कशाचे उदाहरण आहे ?

- (A) फिजन
- (B) फ्यूजन
- (C) क्लस्टर
- (D) लॅमिनेशन

64. डी.डी.सी. देखभाल कोण करते ?

- (A) युनेस्को
- (B) इफ्ला
- (C) ओ.सी.एल.सी.
- (D) सीलिप

65. योग्य क्रम ओळखा :

- (A) तत्व, सिद्धांत, पुर्वानुमान, स्वयंसिद्ध तत्व
- (B) स्वयंसिद्ध तत्व, पुर्वानुमान, सिद्धांत, तत्व
- (C) पुर्वानुमान, स्वयंसिद्ध तत्व, सिद्धांत, तत्व
- (D) सिद्धांत, पुर्वानुमान, तत्व, स्वयंसिद्ध तत्व

66. 'Annals of Library and Information Studies' journal is published by : (A) ILA (B) DRTC (C) NISCAIR (D) IASLIC 67. The concept of 'invisible college' was first used by : (A) Derek Desola Price (B) F.W. Lancaster (C) Eugene Garfield (D) S.R. Ranganathan 68. In web 2.0 tagging is called : (A) Economy (B) Taxonomy (C) Synonymy (D) Folksonomy 69. According to the Maharashtra Universities Act, 1994 is the Member Secretary of University Library Committee. (A) BCUD Director (B) Librarian (C) Dy. Librarian (D) Registrar	66. 'अॅनल्स ऑफ लायब्ररी अॅन्ड इन्फॉर्मेशन स्टडीज' हे नियतकालिक प्रकाशित करते. (A) आय.एल.ए. (B) डि.आर.टी.सी. (C) निस्केअर (D) इयास्लिक 67. यांनी 'इन्विजिबल कॉलेज' ही संकल्पना पहिल्यांदा वापरली होती. (A) डेरेक डीसोला प्राईस (B) एफ. डब्लू. लँकेस्टर (C) युजिन गारफिल्ड (D) एस. आर. रंगनाथन 68. वेब 2.0 मध्ये टॅगिंगला म्हणतात. (A) इकोनॉमी (B) टॅक्सोनॉमी (C) सिनॉनॉमी (D) फॉक्सोनॉमी 69. 1994च्या महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदानुसार हे विद्यापीठ ग्रंथालय समितीचे सदस्य सचिव असतात. (A) बी.सी.यु.डी. संचालक (B) ग्रंथपाल (C) उपग्रंथपाल (D) कुलसचिव

70. is *not* an indexing tool ?

- (A) MESH
- (B) Roget's Thesaurus
- (C) Macrothesaurus
- (D) TEST

71. The first Ph.D. in India in Library Science was awarded to :

- (A) B.S. Keshvan
- (B) D.B. Krishna Rao
- (C) P.N. Kaula
- (D) S.R. Ranganathan

72. Which service consists of feedback mechanism ?

- (A) Translation service
- (B) CAS
- (C) SDI
- (D) Reprography

70. हे निर्देशनाचे साधन नाही.

- (A) मेश
- (B) रॉजेट्स थिसॉरस
- (C) मॅक्रोथिसॉरस
- (D) टेस्ट

71. ग्रंथालयशास्त्रातील भारतातील पहिली पी-एच.डी. यांना प्रदान करण्यात आली होती.

- (A) बी. एस. केशवन
- (B) डी. बी. कृष्णराव
- (C) पी. एन. कॉला
- (D) एस. आर. रंगनाथन

72. कोणत्या सेवेमध्ये प्रतिसाद यंत्रणा समाविष्ट आहे ?

- (A) भाषांतर सेवा
- (B) कॅस
- (C) एस.डी.आय.
- (D) प्रतिलिपी सेवा

73. A glossary consists of :

- (A) List of common words in specific language
- (B) List of thematically arranged words
- (C) List of words arranged in alphabetical order
- (D) List of technical words with definitions

74. Who proposed the 'Demand Theory' of book selection ?

- (A) Lionel McColvin
- (B) Melvil Dewey
- (C) S.R. Ranganathan
- (D) F.K.W. Drury

75. Which of the following is the *correct* evolutionary sequence of classification schemes ?

- (A) UDC, BC, EC, DDC, CC
- (B) DDC, EC, UDC, CC, BC
- (C) DDC, UDC, EC, BC, CC
- (D) UDC, EC, DDC, CC, BC

73. परिभाषा कोशामध्ये असते.

- (A) विशिष्ट भाषेतील सामान्य शब्दांची यादी
- (B) शब्दांची विषयवार यादी
- (C) शब्दांची अनुवर्ण यादी
- (D) तांत्रिक शब्दांची व्याख्यांसह यादी

74. ग्रंथनिवडीचा 'मागणी सिद्धांत' कोणी मांडला ?

- (A) लिओनेल मॅककोलव्हिन
- (B) मेलव्हिल ड्यूई
- (C) एस. आर. रंगनाथन
- (D) एफ. के. डब्लू. डुरी

75. वर्गीकरण पद्धतींचा खालीलपैकी कोणता क्रम उत्क्रांतीदर्शक आहे ?

- (A) UDC, BC, EC, DDC, CC
- (B) DDC, EC, UDC, CC, BC
- (C) DDC, UDC, EC, BC, CC
- (D) UDC, EC, DDC, CC, BC

FEB - 18313/III

ROUGH WORK

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

M**Paper-III****LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE****Signature and Name of Invigilator**

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

1. (Signature)

(Name)

Seat No.

(In words)

2. (Signature)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

FEB - 18313**Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150****Number of Pages in this Booklet : 32****Number of Questions in this Booklet : 75****Instructions for the Candidates**

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 75 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 75 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी आवश्यक तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळा करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळा किंवा काळा बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅल्क्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.